

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיב.

עין משפט
נר מצוה

קבא א מיי מ"ח מה' שמיכות הלכה ב סגנו לאוין קפח טושי"ע ח"מ ט"ז ט"ז סני' ב: קבב ב עיי' כ"מ הלכה ד טושי"ע שם סני' ב: קבב ג מיי פ"י מה' שמיכות הלכה ד סגנו עשין פט טושי"ע ח"מ ט"ז ט"ז סני' ב: עשין טושי"ע ח"מ ט"ז ט"ז סני' ב: קבב ד ה מיי שם פ"א הלכה ג סגנו לאוין קפח טושי"ע ח"מ ט"ז ט"ז סני' ב: ע"ו:

לעוי רש"י

פולקיי"ר [פולקיי"ר].
קריד.
פולקיי"ר [פולקיי"ר]. לרוון
בד [לפחות].

מוסף רש"י

אל תגזל דל כי דל הוא. אע"פ שדל הוא ואין לו מה לגזול [ב"ק ק"ט]. ואל תדבא עני בשער. מעשר עני ולקט שכתה ופאה המתלקקן בשערך אל מדכאה בס [שם]. וקבע את קבעיהם בשם. גזל נפש גחליהם. [שם]. ואי אמרת אומן קונה בשבח כלי אמאי עובר. הא זוני קא מוזני ליה מיהליה ולא שמיות הא [שם] בגרדא דסרבלא. [שם]. פולקיי"ר בגדיה [שם]. לבטושי. פלאר"ש בלע"ו ושכרו לרביה והתנו עמו ספוס הדרימות, כל דריכה משה. דשכר יום הוא ולא קבלן דליקני בשבחא [שם].

חוזר ע"יו או אינו חוזר ע"יו. היכא דל"ל אני פוטרך לגמרי אפי' לא יתן לי פשיטא דאינו חוזר דאם לא כן בכל מחילה בעלמא תיבעי ליה אי בעי קנין או לא והיכא דל"ל נמי אני פוטרך אס יפרע לי שולחני פשיטא דחוזר כיון דאין שולחני רוצה ליתן לו והכא מיירי כשאמר

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ליה הפועל סתמא שיסמוך על שולחני ומיבעיא ליה מי אמרי' לדעתתא דהכי סמוך אס יתן לו או דלמא לגמרי פוטריו אפילו לא יתן לו וא"ת פשיטא שלא פטרו לגמרי אלא דוקא אס יתן שהרי שולחני יכול לחזור בו אפי' דמעמד שלשתן כיון שאין לבעל הציט צדו לא פסקוין ולא מלוה וכיון דיכול לחזור מסתמא לא פטרו לגמרי ללא צדופטני עסקינן וי"ל דלעולם איכא למימר שפטרו לגמרי ומתחייב לו שולחני ממין עבד דשמשמייכו השולחני הוי כאומר סמוך עלי ופטורו בעל הציט לגמרי וה"ה דהוא מצי למיבעי אס השולחני יכול לחזור בו אס לאו דהא דהא תליא והתמא מוכח דמחילה אינה זריכה קנין דע"כ הכא בלא קנין איירי דקנין לא שייך אלא כשפטרו לגמרי בהדיא ולא"ל לא פטרו לגמרי בפירוש כיון שהקנה לו דומה ודאי שלפטרו הקנה לו דאם לא כן מאי צריך קנין וצפטרו בהדיא פשיטא דאינו חוזר כדפרישית ובהא לא מיבעיא ליה אלא ודאי בלא קנין איירי ומיהו מלינו לפרש דהכא איירי כשאמר ליה בהדיא אני פוטרך אס יתן לי ואס לא אחזור עליך ופליגי כל זמן שלא חוזר בו שולחני אס יכול לחזור על צדע"כ ולזה הפירוש נמי יש להוכיח קמ"ל דמחילה אינה זריכה קנין מדלאמר רב ששת אינו חוזר אלמא פוטרו כל זמן שירצה שולחני לפרוע לו ובלא קנין מיירי דבקנין אפילו רבה מודה ועוד י"ל דפלוגמא דהכא לא שייכא מידי למחילה דלכ"ע פועל חוזר על צדע"כ ולא פליגי אלא לענין בל תלין כשחוזר בו מיד ציוס ראשון על צדע"כ דלכ"ע ששת אינו חוזר עליו לענין להתחייב בבל תלין כיון דניתק שעה אחת ממנו כשעמד אלל שולחני שוב אינו חוזר לאיסור בל תלין ורבה אמר כיון דמוך זמנו חוזר הוה כדמעיקרא ודייק רבה ממתנימין דקתני המחיה אלל שולחני אינו עובר עליו משמע דוקא כל זמן שעומד אלל שולחני הא מיהדר הדר

ואיך הוא מיבעי ליה לכתניא. להענישו כאלו הוא נוטל את נפשו דכתניא וכו' ומסקנא כל הכובש שטר שכי' וכו': ואלו הוא נושא. כל עכמו הוא מוסר נפשו עליו לעלות ככבש גבוה וסיכן בעלמו ליפול ולתלות באילן כשעלה עליו למסוק זיתים ולגדור תמרים ומסר נפשו עליו למיתה שמה יפול מן הכבש או מן האילן: ה"ג ד"א ואלו הוא נושא אס נפשו.

ופליגי בהא רב הונא ורב סדלא דנמשמעותא דקרא חד אמר נפשו של שכיר נענש עליו כאלו הורגו וחד אמר נפשו של גזלן הגיד לך הכמוז שגורס מיתה לעלמו: וקבע. וגזלן את גזוליהם ומה יקבע מהן את נפשם שגורמים הגזלנים רעה לעלמן: אל סגול דל כי דל הוא ואל סדלא וגו'. דאף אס דל הוא ואין לו עזר אל תגולה. והוא אחד מארבע לשונות שכי משמש בהן אס: דהשאל. לאחר גזילה דהיינו גזלן: משום דנעלו נפש. והכי משמע וקבע את קבעיהם נפש את אשר קבעו את נפשם מהם: לדעתך. ולא מדעתו: חוזר. השכיר אלל בעל הציט אס לא נתן החנוני ונתחייב בעל הציט לשלם: אינו בתורה לעבור. כלומר אין לו עליו כלום שיהא עליו בתורת דמים שום עבירות שטר שכיר: קבלנות. אומן שקיבל עליו לעשות מלאכה בך וכן ולא לשכירות ימים: אומן קונה בשדה פלו. חוכה זמנה שהשכיחו ומשום קבלנותו יואל לו וכשמחזירו לו הכי הוא כמוכר לו שדה שהיה לו בתוכו: הלוואה היא. ולא שם שכירות עליה: בגרדא דסרבלא. פולקיי"ר בלע"ו שאין כאן שבה כלי שאס היה מניחו כמות שהיה היתה מתקיימת הרבה יותר מעמה: לרכווי. שיהא כך: היינו שחיה. דאיכא דניחא ליה בהכי מפני שמתמם יותר ויש נוי בדבר: דאגר לנישוי. אלא לעולם לאו בגרדא אלא בתיקון הראשון שקורין פולקיי"ר כשבה מצית הגרדי צוטשין אותו דרגלים בתוך כלי עץ צמים וקרקע הראויה בך. מיהו לא בקבלנות עסקינן אלא בשכירות צין ישיצו וצין לא ישיצו שכרו לפי מנין צטימותיה כך וכך צטימות בך וכך מעות. דאגרי לנישוי לחשבון צטימות: הלכות

א) ג"א שמתן לו שכרו. ר"ל. ט) צ"ק ק"ט. א) שם ט"ז. ד) צ"ק שם, ט) ג"א בגרדא וכן הוא בערוך ועי' ערך גרד א. 1) ג"א ג. 1) ורש"י בפיק הגזל פ"י בע"ה, ט) ג"ל אסן.

תורה אור השלם

1 ביימות תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואילו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליו אל ?? והיה בך חטא: דברים כד טו 2 אל תגזל דל פי דל הוא ואל תדבא עני בשער: משלי כב כב 3 כי ?? יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש: משלי כב כב 4 כן ארחות כל בצע בצע את נפש בעליו יקח: משלי א יט 5 לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט יג

וחוזר לאיסורו דאי לא הדר לאיסורו הוה ליה למיתני אינו יכול לעבור עליו ולא דמי להא דקתני אחר זמנו אינו עובר עליו ולא קתני אינו יכול דהתם ליכא למיטעי ורב ששת דמי דאינו בתורת לעבור עליו כלל אפילו יחזור בו ומיהו צירושלמי דשבעות גבי חנוני על פנקסו דשבעין ונוטלין מבצל הציט קאמר דדוקא כשלא העמיד לפועלים אלל חנוני אלל העמידם אללו אין בעל הציט חייב לפועלים כלום ומפרש רב אלפס דירושלמי אחי אליבא דרב ששת וסבר כמותו אלל מ"מ לידן קי"ל כרבה ומוקי הדיא דלא פליגי לענין בל תלין אלל לענין אס צריך בעל הציט לשלם לפועלים אס לאו וכן משמע צ"ק דקדושין (דף טו. ו) וס) דמחילה אינה זריכה קנין גבי עבד דקאמר למה לי שטרע לימא ליה צאפי תרי זיל אמר רבא זאת אומרת עבד עברי גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחול משמע דאי לאו דגופו קנוי לו היה יכול למחול ובלא קנין איירי דבקנין לא היה צריך שטר דאפילו עבד כנעני קונה עממו בחליפין כדמוכח בהשלם (גיטין דף נט: וס) דקאמר שקל כומתא ושלא צה ואמר קני הא וקני נפשך וקאמר דלא עשה ולא כלום משום דהוה ליה בכליו של מקנה אלל אי הוה בכליו של קונה הוה קניא נפשה בחליפין וכן צפרק הנושא (כמויות דף קד.) אמרינן דלאחר כ"ה שנה אצדה כתובתה משום דמסתמא מחלה ווע"ג דלא עשתה שום קנין דבקנין לאלתר נמי אצדה כתובתה ומדאמר לעיל בצאורה נשך (דף עא:) תן גבי קרקע והפטר וצפרק הזורק בגיטין (דף עט: וס) ורוק לי הפטר אין רחיה דאיכא למימר דאיירי דבקנין ואין להקשות מה"ג שפירש צ"ק דסנהדרין (דף ו. ד"ה זריכה) גבי פשרה זריכה קנין דשניה זריכין קנין המוחל צריך להקנות שמחל לו והמשלם צריך להקנות שישלם לו החצי דשאני פשרה משום דדמי למחילה צטעות שאילו היה יודע שהיה זוכה בדין לא היה מוחל ולהכי זריכה קנין דאליס טפי ומתאי טעמא נמי איכא מאן דבעי ג' ולא סגי צב' משום דדמי למחילה צטעות כל שכן אס לא נפרש כמו שפרש בהלכות גדולות אלל הקנין עושין קודם שישימו דברי הפשרה בבלא קנין ויכול לחזור בהן כשישמעו הפשרה דאז לא קשה כלום: אומן קונה בשבח ברי' בו' אמר ר' הוה עובר. פי' יש ענין שעובר כגון היכא לייכא שבת כלי כמו בשליחא דאגרתא או דאגריה לנישוי אלל רב ששת סבר שפיר דאומן קונה בשבח כלי כדמוכח בהגזל קמא (צ"ק דף נט. ע"ש וס) ד"ה דאגריה) דקאמר התם לימא רב ששת פליגא אדרב א' אמי דאמר אומן קונה בשבח כלי אמר רב אשי צר חמא דרב ששת בשליחא דאגרתא והנך דבעו מרב ששת לא הזכירו בצעיתין אומן קונה בשבח כלי אלל סתם קבלן עובר בבל תלין או לאו האגמרה הוה שאומר הוה שאומר אומן קונה כו' שלפי הפשט צו תליא העבירא ולהכי קאמר נמי לימא מסייע ליה שהיה סבור האגמרה דהא צהא תליא ורב ששת שהשיב עובר סבר דאין אומן קונה: ונע' מוס' מה לר: ד"ה פן: שכיר